

ЕКОЛОГІЧНА ІНФРАСТРУКТУРА ЯК СКЛАДОВА ТИПОВОЇ МОДЕЛІ ІНФРАСТРУКТУРНОГО КОМПЛЕКСУ

д.е.н., проф. Харічков С.К.
Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, м. Одеса

У наявному арсеналі теоретичного базису інфраструктурного забезпечення сталого розвитку соціо-еколого-економічної системи будь якого масштабу та виміру екологічна інфраструктура займає особливе місце, яке обумовлено станом економіки, соціуму та навколишнього природного середовища, розвитком та масштабами соціальних й екологічних перетворень у суспільстві, очікуваними позитивними або часто непередбаченими негативними природоперетворювальними процесами від локального до мегамасштабного виміру.

На відміну від традиційного бачення функціональних елементів виробничої (або соціальної) інфраструктури будь якої соціо-еколого-економічної системи (від локальної до мегамасштабної) при визначенні функціональних складових екологічної інфраструктури доцільно скористатися системно-функціональним підходом з позицій запровадження системи регуляторних функцій у сфері природокористування.

Практичне розуміння цієї тези зводиться до визначення:

- (а) структурних компонентів екологічної інфраструктури, що мають розглядатися у системному аспекті;
- (б) функцій, що має виконувати екологічна інфраструктура, та характеру їх взаємодії;
- (в) співвідношення функціональних екоінфраструктурних елементів, які реалізують її призначення;
- (г) сутності системної організації та управління екоінфраструктурою;
- (д) умов та необхідних рішень щодо системного узагальнення, інтеграції та збалансованості інтересів суспільства, влади та бізнесу у розвитку екоінфраструктурного сектору;
- (е) інноваційної складової у формуванні об'єктів екологічної інфраструктури;
- (є) інвестиційного забезпечення екоінфраструктурного комплексу, зокрема формування його інвестиційної привабливості та інтеграції суб'єктів інвестиційних процесів тощо.

Згідно з системно-функціональним підходом вбачається доцільним виокремити наступні ієрархічно систематизовані функціональні складові сучасної інноваційної моделі екологічної інфраструктури:

- політико-правова" екологічна інфраструктура, елементами якої є регуляторні інститути природокористування законодавчого та підзаконного характеру, інші політико-правові інститути;
- інституційна екологічна інфраструктура, де основними складовими виступають регуляторні інституції, що утворюються та функціонують з метою реалізації вищезазначених інститутів природокористування;
- інструментальна екологічна інфраструктура, конструктивне наповнення якої складає широкий спектр інструментів екологічного та технічного регулювання природокористування:
 - природно-техногенна екологічна інфраструктура, до складу якої, на відміну від виробничої (або соціальної) інфраструктури, слід відносити об'єкти природного та природно-техногенного походження, що забезпечують підтримку сталої якості природного середовища, адаптацію його до антропогенних та техногенних навантажень, відтворювальні процеси в екологічних системах тощо;
 - інформаційно-аналітична екологічна інфраструктура, наповнення якої складають організаційні елементи для забезпечення оціночних, аналітичних, інформаційних функцій загальної регуляторної системи природокористування; саме такі елементи становлять необхідне підґрунтя конструктивних регуляторних дій іншими елементами екологічної інфраструктури;
 - публічна екологічна інфраструктура, основними складовими якої мають стати неурядові інституції громадянського суспільства, які покликані на основі передбачених для них законом функцій та завдань справляти відповідний вплив на дії влади, перебіг економічних та соціальних процесів у суспільстві, дотримання конституційних норм і правил особистості, суспільства, бізнесу, влади тощо;
 - техніко-технологічна екологічна інфраструктура – елементи цього блоку (засоби та предмети праці) створюють матеріально-речовинні умови реалізації процесів природокористування в реальних вимірах простору та часу, а саме використання та відтворення природного капіталу, охорону навколишнього природного середовища, реалізацію природоперетворювальних процесів, забезпечення їх ресурсно-екологічної безпеки та ресурсно-екологічної життєдіяльності людини й суспільства загалом.